

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 10.04.2024

Vår ref.: 201904243-274 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Oversendelse av klager på NVEs vedtak om konsesjon til 132 kV nettilknytning av Lista næringspark

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har mottatt fem klager på konsesjonsvedtaket for 132 kV nettilknytning av Lista næringspark. NVE kan ikke se at det er kommet frem vesentlige forhold i klagen som gjør at vi vil omgjøre eller oppheve vedtaket. Saken sendes herved til Energidepartementet for endelig behandling, jf. forvaltningsloven § 33.

Historikk i saken

NVE ga i juni 2020 Lista Renewable Energy Park (LREP) anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse for å bygge to ca. 10 km lange 132 kV jordkabler mellom Lista stasjon og næringsområdet på Lista flyplass i Lista kommune i Agder. Jordkablene skulle forsyne et planlagt datasenter. Vi ga også konsesjon til å utvide eksisterende Lista transformatorstasjon, og til å bygge en ny transformatorstasjon på arealet for det planlagte næringsområdet. NVEs vedtak ble påklaget, og Olje- og energidepartementet (OED) stadfestet NVEs vedtak 10.3.2021. I etterkant av dette mottok NVE ytterligere to klager på vedtaket, fra to grunneiere. Disse klagen ble behandlet i OED, som stadfestet NVEs vedtak den 4.11.2021.

I juli 2021 sendte LREP inn endringsøknad for det tidligere konsesjonsgitte anlegget. De søkte om to ulike løsninger for å bygge kabelanlegget, med henholdsvis spenningsnivå 132 kV eller 300 kV. I tillegg søkte de om endringer på stasjonene i begge alternativene, og om traséjusteringer.

I oktober 2022 sendte også LREP inn ny søknad om ekspropriasjon for hele anlegget. Den tidligere gitte ekspropriasjonstillatelsen ikke lenger var gyldig, fordi de ikke hadde begjært skjønn innen ettårsfristen fra endelig vedtak.

NVE ga 28.9.2023 LREP ny anleggskonsesjon for bygging av nettanlegget mellom Lista og Hellemyra (Lista næringspark) transformatorstasjoner. Vi vurderte det som mest samfunnsmessig rasjonelt at kabelanlegget bygges med spenningsnivå 132 kV og ga derfor konsesjon til nedtransformering fra 300 til 132 kV i Lista stasjon. Vi ga også tillatelse til arealbruksendringer av stasjonene. Vi ga ny anleggskonsesjon, med begrunnelse at det gir

nytte for samfunnet å legge til rette for mulig utbygging av kraftkrevende industri på Lista flyplass. Vi satte vilkår om at tiltaket ikke kan bygges før det foreligger endelig reguleringsplan eller dispensasjon fra plankrav, og heller ikke før det er inngått avtale med minst én kunde i næringsparken.

NVE avsto samtidig søknad om fornyet ekspropriasjonstillatelse. Dette var begrunnet i at ettersom det er usikkerhet knyttet til etablering av forbruksanlegget i næringsparken, så er det for NVE per i dag usikkert om nettanlegget vil bli realisert. Vi mente derfor at ekspropriasjonslovens krav om at det skal være tvillaust mer til gagn enn skade ikke var oppfylt. Dette er ikke til hinder for at LREP kan søke igjen dersom det er klare holdepunkter for at anlegget faktisk blir bygget i tråd med det som er planlagt. Det er også mulig å skaffe seg nødvendige grunnrettigheter gjennom minnelige avtaler.

NVE har mottatt fem klager på vedtaket om å gi konsesjon. Én av klagene er fra LREP, og de andre er fra grunneiere. Ingen har klaget på NVEs avslag på ekspropriasjonssøknaden.

I dette brevet har NVE sammenfattet og kommentert klagene som er blitt fremsatt. For øvrig vises det til notatet «Bakgrunn for vedtak» av 28.9.2023 ref. NVE 201904243-234, for beskrivelse av saksbehandlingsprosessen, sammenfatning av innkomne merknader og NVEs vurderinger.

Klagene

NVE har mottatt fem klager på vedtaket fra klagere som anses å ha rettslig klageinteresse. Én av de fem klagene er fra en advokat som representerer flere grunneiere. Ytterligere én klager er vurdert til ikke å ha rettslig klageinteresse, og er orientert om dette i avvisningsvedtak av 4.3.2024.

Følgende klagere som har påklaget NVEs vedtak er vurdert til å ha rettslig klageinteresse i saken:

- Ernst I. Oseassen er grunneier berørt av jordkabeltraseen.
- Ane Grete Larsen og Hans Gjedrem Larsen er ikke direkte berørt. De har tidligere i prosessen fått innvilget klagerett under tvil.
- Ane Grete Larsen (bobestyrer David Meberg Kristoffersens dødsbo (gnr. 2, bnr. 3, gnr. 10, bnr. 17 og 22), Kari Marie Swensen, Doris Tove Kristoffersen. Eiendommene er direkte berørt av kabeltraseen.
- Dialogadvokatene v/advokat Tor Sverre Fuglstein klaget 19.10.2023 på vegne av Inger Britt og Hans Kristian Eilertsen, Ove Kvia, Rolf Helge Langseth, Jan Reidar Kjølleberg, Morten Mosvold, Elin Blanchard Malde og Ernst Ivar Oseassen. Alle er berørte grunneiere.
- Lista Renewable Energy Park AS.

Sammenfatning av klager

Klagene fra grunneierne er i henhold til forvaltningsloven § 33 sendt LREP for uttalelse i e-post av 9.11.2024. LREP kommenterte klagene i e-post av 24.11.2024. Klagene med LREPs kommentarer er sammenfattet under.

Ernst I. Oseassen (18.10.2023) er grunneier på gnr. 23/bnr. 26 ved Lista flyplass. Han klager på at det er gitt konsesjon. Han mener vedtaket representerer et overtramp mot han som grunneier, og han viser til at ingen av hans innsigelser/spørsmål fra tidligere høringsrunder er blitt svart på eller tatt hensyn til. Han viser også til at LREP på et tidspunkt gjennomførte graving på hans eiendom uten hans tillatelse. Han mener informasjon om utbyggingen har blitt holdt skjult for han gjennom prosessen.

LREP kommenterer at ny konsesjonsgitt løsning reduserer kabeltraseen på Oseassens eiendom fra ca. 500 meter til omtrent 80 meter. Om lag ca. 20 meter berører dyrket mark, resten er i vei. De kommenterer også at de har gjort kulturminneundersøkelser på eiendommen, og at det var en misforståelse som gjorde at de trodde de hadde rettighetene avklart. LREP har beklaget dette til grunneier.

A) Ane Grete Larsen (bobestyrer David Meberg Kristoffersens dødsbo (gnr. 2, bnr. 3, gnr. 10, bnr. 17 og 22), Kari Marie Swensen, Doris Tove Kristoffersen (18.10.2023) og

B) Ane Grete Larsen og Hans Gjedrem Larsen (18.10.2023) har sendt inn likelydende klager. De klager på at det er gitt konsesjon, og er uenige i at det er til nytte for samfunnet å gi anleggskonsesjon. De mener at de som berørte parter er fullstendig ignorert, og de har nok ulemper med eksisterende industri i området. De mener det heller burde etableres mer industri rundt Alcoa, og sier de har forstått det slik at Alcoa er positive til det. De mener det er mer samfunnsnyttig at landbruksjord ikke bygges ned, og dette må veie sterkere enn samfunnsnyttigen ved å tilrettelegge for næring. De mener det er uheldig å etablere kraftkrevende næring på Lista flyplass, fordi den er sikkerhetspolitisk viktig, og det må være viktigere å opprettholde en intakt NATO-flyplass. Hun begrunner videre klagen med at jordkabelen vil ha negative helseeffekter, og skriver at LREPs magnetfeltberegninger ikke sammenfaller med beskrivelser fra DSA om magnetfelt fra ledninger, og hun klager på at det ikke er gjort nok tiltak for å minimere stråling fra kablene.

LREP kommenterer at kabelanlegget ikke vil påvirke matjord i driftsfasen. Det er også dialog med kommunen om å legge kabelen i regulert gang- og sykkelsti i området for å samle inngrep. De kommenterer også at DSAs anslag er generelle, og at LREP har gjort konkrete beregninger for anlegget, i tråd med forvaltningspraksis.

Dialogadvokatene v/advokat Tor Sverre Fuglestein klaget 19.10.2023 på NVEs vedtak. NVE ba om mer informasjon om hvem advokatkontoret representerte, og fikk dette oversendt 11.1.2024. Klagen er sendt inn på vegne av Inger Britt og Hans Kristian Eilertsen, Ove Kvia, Rolf Helge Langseth, Jan Reidar Kjølleberg, Morten Mosvold, Elin Blanchard Malde og Ernst Ivar Oseassen.

Klagen viser også til tidligere innsendt høringsuttalelse, hvor de viser til at forhold i uttalelsen ikke er kommentert i NVEs vedtak. Fuglestein skriver at å etablere et ledningsanlegg på hans klienters eiendom er et inngrep i eiendom, jf. Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) P1-1. Han viser videre til at det følger av EMKs praksis at det må vurderes om det er en tyngende byrde for hans klienter å ha en regulert trasé over sine eiendommer. Det foreligger ingen realistisk plan for når tiltaket skal bli gjennomført, og så lenge det ikke foreligger en plan med noen tidsfrister, mener klagerne at det er konvensjonsstridig å gi ny konsesjon. Det er ikke tilstrekkelig at konsesjonen har en tidsfrist. Klagen viser til at klientene over flere år har fått båndlagt sine eiendommer av dette prosjektet, uten at det er konkrete sluttbrukere som skal finansiere anlegget. De mener derfor dette er alt for løst til at det kan gis konsesjon, da det medfører inngrep i eiendom.

Fuglestein har også i e-posten til NVE 11.1.2024 tatt opp følgende: *Dersom vi oppfatter konsesjonen riktig, er det gitt konsesjon for to sett kabler 132 kV. Vi har vanskelig for å se annet enn at dette er en omgåelse av energiloven § 1-5 jf. § 3-4.*

Det vil uansett være leveringsplikt for anleggskonsesjonæren, og det er vanskelig å se annet enn at LREP må finne seg i at også andre enn spesielt inviterte kan knytte seg til. Det vil ødelegge lønnsomheten i første omgang for LREP og dernest vil det samme kunne skje for staten. LREP bør derfor se på Lovdata PRO energiloven § 1-5 note 5 i Karnov.

LREP kommenterer at det er gitt en tre års frist for bygging av anlegget. De mener heller ikke det er vesentlige traséendringer sammenliknet med opprinnelig konsesjon. LREP har også forsøkt å gjennomføre kulturminneundersøkelser, men ikke fått tillatelse til dette.

LREP (1.11.2024, etter utsatt klagefrist) har klaget på NVEs beslutning om å gi konsesjon til å bygge nettanlegget med spenningsnivå 132 kV. De ønsker vedtaket omgjort, og at det heller burde gis konsesjon til å bygge anlegget med spenningsnivå 300 kV (forberedt for 420 kV). De er uenige i NVEs vurdering av at det er en risiko for at det blir flere kunder tilknyttet anlegget, og understreker at nettanlegget kun er planlagt for å forsyne «et fåtall industrikunder» (2-3), og at unntaksbestemmelsen i energiloven § 1-5 derfor er gjeldende.

De mener det mest samfunnsøkonomisk rasjonelle er å bygge anlegget med spenningsnivå 300 kV, og begrunner dette med:

- *Økonomi*

LREP har innhentet kostnadstall, som viser at det er betydelig lavere kostnader ved bygging av et 300 kV anlegg. Kostnadsbesparelsen ligger hovedsakelig i å kunne transformere rett fra 300 til 22, og ikke via 132 kV, som reduserer antallet transformatorer. De anslår at kostnadsforskjellen er om lag 90 millioner kroner.

- *Miljø/plasshensyn*

LREP skriver at Aloca har ønsket minst mulig båndlegging av areal ved Lista stasjon. Tilknytning på 300 kV gjør at det ikke er behov for transformering i Lista stasjon, som sparer areal der. For Hellemyra skriver LREP at arealbruken er tilnærmet lik i begge alternativer.

- *Fleksibel nettutvikling*

Redusert behov for areal på Lista stasjon vil også ifølge LREP gi Statnett større fleksibilitet ved fremtidig oppgradering/utvidelser av Lista stasjon.

- *Energieffektivitet*

LREP skriver at å bygge jordkabler med spenningsnivå 132 kV medfører et større overføringstap enn ved 300 kV. De har estimert dette til å være hhv. 1,14 MW mot 0,52 MW, som også gir et økonomisk tap.

NVEs vurdering av innkomne klager

NVEs myndighet i klagesaken følger av forvaltningslovens § 33. NVE kan oppheve eller endre vedtaket dersom NVE finner klagen begrunnet, alternativt oversende klagen til Energidepartementet for endelig avgjørelse. Etter forvaltningsloven § 33 andre ledd skal NVE avvise en klage dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger.

NVE mottok totalt seks klager på vedtaket innen klagefristen (to av klagerne hadde fått utsatt klagefrist), hvorav fem tilfredsstillte vilkårene for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har følgelig forberedt disse klagen i tråd med forvaltningsloven § 33.

Én av klagerne er vurdert av NVE til å ikke ha rettslig klageinteresse, og NVE fattet vedtak om avvisning av klage den 4.3.2024.

Klagegrunnene

NVE kommenterer forhold som klagerne anfører, og som ikke tidligere er vurdert, og forhold som vi mener bør utdypes nærmere.

Manglende drøfting av klagers innspill

Oseassen skriver i sin klage at hans innspill i tidligere høringer ikke har blitt tatt opp eller tatt hensyn til. I høringen i 2022 tok han opp flere forhold, blant annet ønsket han detaljerte tegninger. Videre tok han opp at han i perioder flytter dyr i området med anleggsarbeid. NVE viser til at spørsmål knyttet til anleggsfasen og andre innspill som har vært relevante for konsesjonsvurderingene er vurdert i vårt vedtak.

Ulovlig graving på grunneiers eiendom

Oseassen tar i sin klage også opp at LREP har gravd på eiendommen hans uten tillatelse, og aksepterer ikke at det skjer igjen. Spørsmålet om at LREP har gravd ulovlig på eiendommen er ikke eksplisitt tatt opp i NVEs vedtak, men det er riktig at LREP ikke har anledning til å grave på eiendommer uten å skaffe nødvendige rettigheter, enten gjennom minnelig avtale eller via en skjønnsprosess. Erstatning er et privatrettslig spørsmål mellom LREP og grunneier. NVE har også avslått LREPs søknad om ny ekspropriasjonstillatelse, som betyr at de må inngå minnelige avtaler med alle grunneiere dersom de skal gjøre nye inngrep og arbeider. NVE forutsetter at LREP istandsette området de har utført gravearbeid i.

Bruk av Lista flyplass til næringsformål

I én av klagen tas opp at det ikke burde etableres industri på Lista flyplass. NVE påpeker igjen at tillatelser til etablering av næring ligger hos kommunen som planmyndighet etter plan- og bygningsloven. Områdeplan for Lista næringspark er ennå ikke vedtatt, fordi det foreligger innsigelser. Før planen er vedtatt, kan ikke industrien etablere seg. NVE har satt vilkår om at bygging av nettanlegget ikke kan starte før det foreligger endelig reguleringsplan, og det er inngått en forpliktende avtale med minst én kunde.

Manglende magnetfeltvurderinger

Ane Grete Larsen er uenig i LREPs magnetfeltvurderinger, og savner tiltak for å redusere magnetfeltene. NVE viser til at magnetfelt er vurdert både i opprinnelig vedtak, og i vedtaket som det nå klages på. Vi har ikke grunnlag for å anta at LREPs magnetfeltberegninger er feil. For luftledninger har Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet i brosjyren «Bebyggelse nær høyspenningsanlegg» skrevet at for 132 kV ledninger kan magnetfeltet være under 0,4 μT 30-40 meter fra senterlinen. For kabler i bakken er magnetfeltets utstrekning betydelig lavere, og LREPs beregninger om at magnetfeltet for de to 132 kV jordkablene er under 0,4 μT omtrent 10 meter fra senterlinjen. Dette er helt i tråd med beregninger gjort i andre saker. Det er ingen boliger som får magnetfeltnivåer over dette nivået, og NVE ser ikke at det på grunnlag av forvaltningsstrategien er aktuelt å be om utredninger av avbøtende tiltak.

NVEs vedtak er i strid med den europeiske menneskerettighetskonvensjonen

Dialogadvokatene mener på vegne av flere grunneiere at NVEs vedtak er i strid med den europeiske menneskerettighetskonvensjonens vern om eiendom, jf. EMK tilleggsprotokoll 1 artikkel 1, fordi det ikke er grunnlag for å båndlegge grunneieres eiendommer når det er så uklart hvilket forbruk nettanlegget skal forsyne, eller hvem som skal betale for anlegget. NVE kan ikke se at konsesjonsvedtaket er i strid med EMK tilleggsprotokoll 1 artikkel 1. NVE viser for det første til at konsesjonsvedtaket i seg selv ikke gir konsesjonær privatrettslige rettigheter til å ta i bruk grunneierens eiendom. Det dreier seg også om et vedtak i det offentlige interesse, som er gitt med hjemmel i lov. Når det gjelder anførselen om båndleggelse av areal, mener NVE at ulempen avhjelpes gjennom konsesjonsvedtakets vilkår 3 om idriftsettelsesfrist og bortfall av konsesjon.

Konsesjonen er i strid med energiloven § 5-1

Dialogadvokatene har videre anført at tillatelsen til å bygge og drive to sett kabler på 132 kV innebærer en omgåelse av energiloven § 1-5. NVE forstår anførselen slik at Dialogadvokatene mener at anlegget er å anse som transmisjonsnett, som ikke kan eies og drives av LREP. Det følger av energiloven § 1-5 første ledd at transmisjonsnettet omfatter anlegg for overføring av elektrisk energi på minst 200 kV. To sett kabler på 132 kV vil ikke kunne overføre elektrisk energi på 200 kV, og anlegget er derfor ikke å anse som et anlegg på minst 200 kV. NVE kan ikke se at konsesjonen innebærer en omgåelse av § 1-5.

LREPs klage

LREP mener vedtaket burde omgjøres slik at de gis konsesjon til 300 kV kabler og viser til at det vil redusere arealbruken i stasjonene betydelig sammenlignet med 132 kV jordkabler. NVE bemerker at dette er det motsatte av det som ble lagt frem i konsesjonssøknaden, hvor bl.a. 300/22 kV transformering i Hellemyra var beskrevet som

betydelig mer arealkrevende enn 132/22 kV transformering. NVE er usikker på hva som har endret seg, og LREP opplyser heller ikke om dette i sin klage. Det er likevel slik at arealbruken øker med spenningsnivået på komponentene, så det er slik NVE ser det trolig at 300 kV-anlegg i Hellemyra vil kreve mer areal, slik vi har beskrevet i vårt notat *Bakgrunn for vedtak*.

NVE tviler ikke på LREPs beskrivelse av at de planlegger å bygge anlegget for å forsyne et fåtall næringskunder. Samtidig er det etter energiloven § 3-4 tilknytningsplikt for alle med anleggskonsesjon, som åpner for at også flere bedrifter i næringsparken kan kreve tilknytning til Hellemyra transformatorstasjon. Dersom flere kunder tilknytter seg et 300 kV anlegg, så er ikke lenger vilkårene for at anlegget skal kunne klassifiseres som kundespesifikt etter energiloven § 1-5 oppfylt, og anleggene må da klassifiseres som transmisjonsnett og overtas av Statnett. 300 kV-løsningen LREP har søkt om oppfyller ifølge Statnett ikke i deres anleggsstandarder, og Statnett har opplyst at de ved en overtakelse ville bygge om anlegget.

LREP har videre lagt frem beskrivelse av at 300 kV jordkabler gir en billigere løsning, og mindre overføringstap, som også vil gi kostnadsbesparelse. NVE støtter at dette trolig er tilfellet. LREP hevder videre at ved å flytte nedtransformeringen fra 300 kV fra Lista til Hellemyra, så vil Statnett ha mer fleksibelt ved eventuelle oppgraderinger eller utvidelser av Lista stasjon. Statnett har ikke gitt uttrykk for dette i høringsrundene. Tvert imot anbefalte Statnett at NVE skulle gi konsesjon til 132 kV kabler.

Vi er enig i at det er noen fordeler for LREP ved å bygge anlegget som 300 kV, spesielt fordi det er en billigere løsning. Selv om anlegget er planlagt bygger for et fåtall kunder, vurderer vi at det er en mulighet for at flere kunder kan ønske å tilknytte seg, og at anlegget i så fall blir klassifisert som transmisjonsnett. Ulempen dersom det skjer er slik vi ser det stor. NVE mener derfor fortsatt at det ikke er samfunnsmessig rasjonelt å bygge jordkablene med spenningsnivå 300 kV, og vi mener det ikke er grunnlag for å omgjøre vedtaket.

Konklusjon

NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 28.9.2023. Klagen oversendes derfor Energidepartementet til endelig avgjørelse i henhold til forvaltningsloven § 33.

Sakens dokumenter gjøres tilgjengelig for Energidepartementet i elektronisk versjon, via innsynsløsningen SeDok.

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
konsesjonsansvarlig

Ingrid Myrtveit
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Mottakerliste:

Energidepartementet

Kopimottakerliste:

Dialogadvokatene AS

Ane Grete Larsen

LISTA RENEWABLE ENERGY PARK AS

Ernst Ivar Oseassen